

Trendy hospodaření územní samosprávy v EU

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Petr Toth

Organizace

- **zvýšený převod povinností z vyšších článků samosprávy na nižší, stejně jako delegace státně správních povinností na obce,**
- **převod kompetencí musí být doprovázen převodem odpovídajících finančních zdrojů,**
- **postupné omezování poručnictví jednoho stupně místní samosprávy nad druhým,**
- **převod kompetencí obvykle probíhá v blocích obsahujících vybrané společné prvky, což má za následek určitou kompetenční specializaci jednotlivých společenství.**

Orgány

- **pravomoc je svěřena jedné osobě volené radou (např. Francie),**
- **pravomoc je svěřena předsednictvu, tj. několika voleným členům včetně starosty (např. Belgie),**
- **pravomoc je svěřena volenému představiteli s výkonnou komisí.**

Spolupráce mezi obcemi

- **delegace pravomocí,**
- **smlouva o provádění určité činnosti jinou obcí,**
- **poskytování personálních kapacit jiným obcím,**
- **vytváření nového společného orgánu pro více obcí,**
- **vznik svazku obcí jakožto samostatné právnické osoby,**
- **vytvoření společného podniku.**

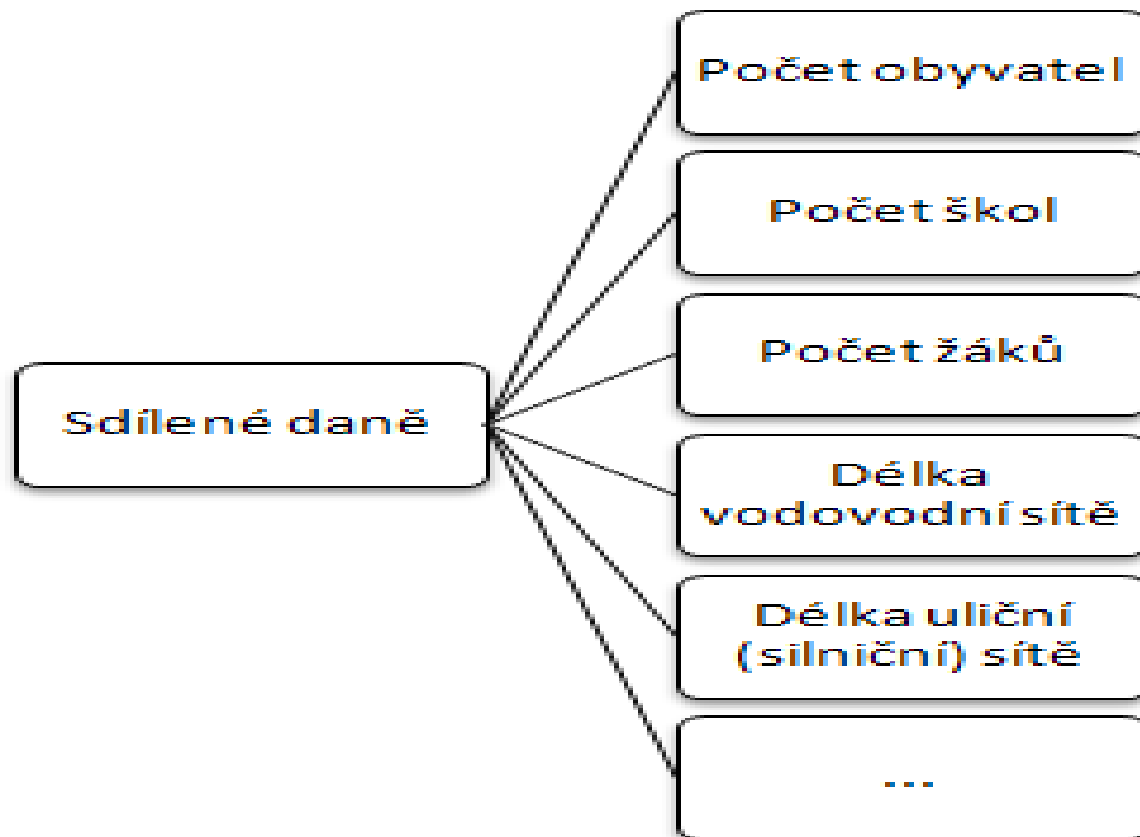
Spolupráce

- **častěji vznikají společné rozvojové plány a programy**
- **Vzniká stále více kooperačních a koordinačních orgánů a institucí**
- **význam hrají smluvní vztahy mezi obcemi a dalšími institucemi.**
- **často uzavírají smlouvy přímo s podniky či se státem.**
- **Stoupá význam mezinárodních smluv,**

Majetek

- **spravují záležitosti občanů a svěřeného území - samostatná působnost,**
- **poskytují služby veřejného sektoru - samostatná působnost,**
- **vykonávají činnosti delegované od státu,**
- **vykonávají činnosti delegované jinými orgány veřejné správy.**

Sdílené daně

Daně majetkové

- **Daň z nemovitosti bývá výhradně komunální (cca ve 20ti zemích). Někdy bývá vybírána i vyššími úrovněmi místní samosprávy. Je vyměřována jednak z tržní, častěji však z nájemní hodnoty majetku (ev. produkční hodnoty - lesy).**
- **Majetkovými daněmi (resp. pozemkovou daní) mohou být také zpoplatněny jak FO tak PO. Poplatníky bývají obvykle majitelé, uživatelé (nájemníci) nebo oba současně.**
- **Význam majetkových daní je velmi rozsáhlý, od cca 5 % do 100 % příjmů obce.**

Daně příjmové

- **Daň ekonomických subjektů (právnických nebo fyzických osob). Je zavedena téměř v polovině zemí EU. V těchto případech je pro hospodaření obcí vždy velmi významná (20% – 100 %).**
- **Daň z příjmu ze mzdy je zavedena jen v části zemí EU (cca u čtvrtiny zemí), kde potom ovšem tvoří důležitý příjem s velmi flexibilní možností místních zásahů do její výsledné výše.**
- **Obvykle v zemích EU platí zákonem dané limity zvyšování daňových sazeb obcemi**

Místní daně

- **kriterium přivlastňovací - výnos daní připadá obci,**
- **kriterium sazby - výše daňové sazby je určena obcí,**
- **kriterium inkasa - daň musí být spravována obcí,**
- **kriterium rozhodovací - o daňovém základu rozhodne obec.**

Protiargumenty

- **stát ztrácí kontrolu nad finančními toky ve veřejné správě,**
- **racionální odhad místních přírážek, stejně jako stanovení místní daní, je záležitost velmi náročná a přílišné tendence k maximalizaci výnosů mohou poškodit ekonomické vazby v území,**
- **ne každá obec disponuje dostatečným množstvím kvalifikovaných kapacit, které zvládnou výběr a správu daní bez problémů (týká se obcí příliš malých apod.),**
- **nerovnoměrné zatížení daňových poplatníků a růst rozdílů v daňovém zatížení mezi jednotlivými obcemi.**

Vlastní a místní daně

Země/úroveň výběru	Daň z příjmů fyzických osob		Daň z příjmů právnických osob		Daň z nemovitosti		Daň z převodu nemovitostí		Ostatní daně	
	Obce	Stát	Obce	Stát	Obce	Stát	Obce	Stát	Obce	Stát
Velká Británie									x	
Irsko									x	
Finsko		x				x				x
Švédsko		x								
Dánsko		x			x					
Nizozemí					x				x	
Lucembursko				x	x		x			
Německo			x		x					
Rakousko			x		x					
Belgie		x				x				
Francie				x		x		x		x
Itálie				x		x			x	
Španělsko	x		x		x				x	
Portugalsko				x		x		x		x
Řecko						x			x	x

Dotace

Dotace

- **Zvyšuje se význam neúčelových dotací.**
- **Dotace mají stále více vyrovnávací charakter se silnou sociální funkcí. Jedná se o vyrovnávání propadů jak v prostoru (mezi chudými a bohatými obcemi) tak v čase (zajišťovat období finančních propadů především nezaviněných jako jsou povodně, požáry apod.).**
- **Dotace jsou rozdělovány podle přesných a jednoznačných pravidel a kritérií, které se dle potřeb nebo periodicky (někdy i každoročně) upravují tak, aby co nejlépe postihovaly potřeby obcí a byly chápány jako spravedlivé.**

Zadlužení

- **Obce si mohou půjčit pouze u vybraného finančního ústavu (komunální banka, státní pokladna atd.).**
- **Nutnost schválení půjčky (event. jejích parametrů) nadřízeným orgánem, obvykle státní správou.**
- **Sledování míry zadluženosti, která nesmí přesáhnout určité procento příjmů (celkových, běžných, vlastních, ale i např. budoucích).**
- **Omezení nárůstu meziroční míry zadluženosti (včetně vyhlášení stop stavu).**
- **Omezení roční splátky dluhu (tzv. dluhová služba nesmí přesáhnout určité procento z celkových, z běžných příjmů nebo z vlastních příjmů, ale i z očekávaných příjmů, z příjmů předchozího roku, z investic předchozího roku nebo také z finančních transferů státu).**
- **Omezení horní hranice nové půjčky obvykle procentem z investic, z ročních příjmů, včetně zákazu pro obce, které překročily některé z jiných limitů.**
- **Omezení nakládání s volnými prostředky po dobu splácení úvěru. (např. u cenných papírů).**
- **Omezení míry úroků v % (celkově k příjmům, roční k příjmům, jmenovatelem mohou být opět nejrůznější typy příjmů).**

Zadlužení

- **Omezení doby splatnosti v letech.**
- **Státem vymezené účely, pro které lze půjčky poskytovat.**
- **Zákaz půjček pro amortizaci ostatních dluhů,**
- **Zákaz či povinné schvalování půjček ze zahraničí.**
- **Zákaz financování běžných výdajů z půjček (s výjimkou překlenovacích úvěrů s dobou splatnosti kratší než jeden rok).**
- **Povinnost pojištění rizik vyplývajících ze změn úrokových sazeb.**
- **Povinnost zpracování finanční analýzy, která prokáže buď dostatečnou schopnost vytvářet úsporu v letech minulých, nebo schopnost obce vytvářet úsporu v letech budoucích a tedy ručit za půjčku svými budoucími příjmy.**
- **Majetkové záruky za úvěr mohou být omezeny (např. lze ručit pouze procentem z majetku celkem, nikoliv konkrétními objekty).**

Děkuji za pozornost

toth@vse.cz

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

